

скитѣ каси, вироглаво чупи хатърътъ на чорбаджията, неговата воля която простакътъ смѣсва съ желанията на своитѣ вѣрвания, и неговитѣ прищевки които робътъ всѣкога бърка съ своитѣ заблуждения.

И приказкитѣ тръгнаха по махалата, под' ело ги селото, околността, съсѣднитѣ села и градове.

Повикайте въ паметта си оная епоха, съ нейнитѣ обичаи, съ нейнитѣ граждани, съ нейната наука, съ нейния моралъ и съ нейната цивилизация; повикайте въ споменитѣ си онова врѣме на сладки мечти и на неотмѣтно робство, съ неговия тероръ и съ силата на неговото притѣснение, съ неговата мизерия и съ неговитѣ нещастия, съ неговата физическа и морална ограниченостъ, но съ неговата подозрителностъ и съ неговитѣ циклопически очи, жедни за нѣщо ново, необикновено и странно — повикайте чрѣзъ паметта си цѣлата оная епоха, която за насъ, новото поколѣние, е толкова по-прозрачна, защото я виждаме не съ нейнитѣ заблуждения, а съ законитѣ на нейното механическо развитие — и вамъ ще стане напълно ясна тая нацупеностъ на погледитѣ къмъ единъ неравенъ двубой между двѣ неравни сили, и онова любопитство на многобройнитѣ селски очи къмъ едно положение, съ непочятни послѣдствия. Наистина, Калоферъ познаваше и по-рано бунтътъ противъ властта и свободата на мнѣнието; въ общето съзнание на роба мѣстната свобода, изчерпена съ независимостъ прѣдъ заптието и съ пълна свобода за селякътъ да се разхожда на воля отъ църквата до кръчмата и отъ кръчмата до селската курия, е лелѣяла като една идея, като едно лжезарно понятие, и . . . като единъ фантомъ. Но тоя фантомъ, посрѣдъ който сж дишали свободно чорбаджитѣ и посрѣдъ който се развиха всичкитѣ злини на мѣстната, калоферска — и, нека добавимъ — срѣднегорска цивилизация — нито бѣше условие за ново развитие, нито бѣше гаранция за по-